

TREFN DATRYS LEOL CYNGOR GWYNEDD

**TREFN AR GYFER YMDRIN Â HONIADAU FOD AELOD WEDI TORRI'R
PROTOCOL CYSWLLT AELOD-SWYDDOG NEU SAFON GWYNEDD**

CYFLWYNIAD

1. Mae'r Protocol Cyswllt Aelod-Swyddog yn arf bwysig i hybu cydweithrediad da rhwng aelodau a swyddogion o fewn y Cyngor a thrwy hynny caniatáu i'r cyngor gyflawni ei ddyletswyddau yn y modd mwyaf effeithiol a phroffesiynol. Yn yr un modd mae'r Cyngor wedi mabwysiadu Safon Gwynedd er mwyn hyrwyddo a chynnal safonau uchel o ymddygiad ymysg aelodau. Mae'n bwysig felly bod modd ymdrin yn gyflym ac effeithiol gydag unrhyw honiad yn erbyn aelod ei fod wedi torri'r protocol neu'r Safon. Diben y drefn leol hon yw cyflwyno dull syml a hawdd i'w deall i ymdrin â honiadau o'r fath.

CAM 1 O'R DREFN

2. Dylai unrhyw un sy'n dymuno cyflwyno honiad dan y drefn hon anfon ei gwyn (yn achos swyddog yn dilyn ymgynghoriad gyda'i Bennaeth Adran) at y Swyddog Monitro. Yn dilyn derbyn cwyn bydd y Swyddog Monitro yn gweithredu fel a ganlyn :-
3. Yn y lle cyntaf bydd yn cyfeirio'r honiad at naill ai'r Dirprwy Swyddog Monitro neu'r Swyddog Priodoldeb a fydd yn cynnig cyngor cyffredinol i'r achwynydd. Ar y cam yma bydd modd cynghori os yw'r honiad yn dod o fewn y drefn hon, ynteu a ddylid ei chyfeirio at yr Ombwdsmon fel honiad o dorri'r Côd Ymddygiad i Aelodau. Ni fydd y Swyddog Monitro yn ymdrin â'r honiad ar y cam yma er mwyn gwarchod ei gallu i roi cyngor i'r Pwyllgor Safonau yn ddiweddarach yn y broses.
4. Os yn dilyn y cam cyntaf y bydd yr achwynydd yn dymuno bwrw ymlaen gyda honiad dan y drefn hon, gellir cyfeirio'r mater, naill a'i i gyfarfod cymodi dan Gam 2 neu i wrandawriad gan y Pwyllgor Safonau dan Gam 3.

CAM 2 O'R DREFN

5. Yng ngham 2 cynhelir cyfarfod rhwng y sawl sy'n cwyno, yr aelod y gwneir yr honiad yn ei erbyn, Arweinydd y Grŵp Gwleidyddol perthnasol a'r Prif Weithredwr a/neu'r Swyddog Monitro. Mae modd i swyddog gael cydweithiwr neu uwch swyddog o'r adran yn bresennol gydag ef/hi. Mae hefyd yn bosib ymdrin â'r mater yn absenoldeb swyddog mewn achosion eithriadol. Bwriad y cyfarfod yma fydd ceisio datrys y mater heb fynd ymhellach. Pe tybid byddai angen, gall y Prif Weithredwr alw ar gymorth gan y Swyddog Monitro neu'r Dirprwy Swyddog Monitro neu'r Swyddog Priodoldeb i gynghori.

CAM 3 O'R DREFN

6. Y trydydd Cam yw gwrandawriad gerbron y Pwyllgor Safonau. Gofynnir i'r sawl sy'n cwyno gyflwyno sylwedd ei gŵyn yn ysgrifenedig a gofynnir am ymateb ysgrifenedig gan yr aelod dan sylw. Bydd y papurau hyn ynghyd ag unrhyw dystiolaeth ysgrifenedig ychwanegol a ddarperir gan y naill ochr neu'r llall yn cael eu dosbarthu i aelodau y Pwyllgor Safonau.
7. Bydd gan y sawl sy'n cwyno a'r aelod sy'n destun y gwyn yr hawl i ymddangos gerbron y Pwyllgor Safonau ac i gyflwyno dystiolaeth gan dystion. Ni dderbynnir dystiolaeth ysgrifenedig yn unig gan dyst heb gytundeb yr ochr arall. Bydd gan y ddau hawl i gael cynrychiolydd neu gydweithiwr yn bresennol. Ni fydd y Cyngor yn talu cost cynrychiolwyr.
8. Pe byddai'r naill ochr neu'r llall yn dymuno peidio bod yn bresennol, neu yn methu ymddangos, gellir cynnal y gwrandawriad yn eu habsenoldeb.
9. Wedi i'r dystiolaeth gael ei chlywed gofynnir i'r ddwy ochr a'u cynrychiolwyr adael yr ystafell a bydd y Pwyllgor Safonau yn dod i benderfyniad ar yr honiad. Bydd y Swyddog Monitro wrth law i gynghori'r Pwyllgor.
10. Gall y Pwyllgor ddod i un o dri penderfyniad, sef :-
 - a) Nad oes sail i'r honiad
 - b) Bod sail i'r honiad, ond nad oes angen cymryd unrhyw gamau pellach
 - c) Bod sail i'r honiad ac y dylid ceryddu'r Aelod.

Yn ychwanegol fe all y Pwyllgor wneud argymhellion i'r Cyngor ynglŷn â newid unrhyw gyfundrefnau neu gymryd unrhyw gam pellach.

MATERION ATODOL

11. Ni roddir cyhoeddusrwydd i enwau y partiön oni bai y penderfynir bod sail i'r honiad. Bydd y gwrandawriadau gerbron y Pwyllgor Safonau yn eithriedig.
12. Nid oes raid dilyn camau 2 a 3 mewn trefn. Er bod modd i achwynydd sydd yn parhau yn anfodlon wedi y cyfarfod cymodi ofyn am i'r mater gael ei gyfeirio i wrandawriad gerbron y Pwyllgor Safonau, mae hefyd yn bosib i fater fynd yn syth gerbron Pwyllgor Safonau heb fynd i gyfarfod cymodi yn gyntaf. Mae'n bosib i aelod gynnig ymddiheuriad unrhyw adeg hyd at y gwrandawriad ond pe byddai'r gwrandawriad wedi ei drefnu a bod yr achwynydd yn dymuno peidio parhau â'i gwyn bydd angen cydsyniad Cadeirydd y Pwyllgor Safonau i ddiddymu'r gwrandawriad.
13. Nod y drefn hon yw ceisio datrys cwynion am aelodau yn gyflym ac yn effeithiol. Nid oes dim yn y drefn yn atal hawl unrhyw un rhag cyflwyno cwyn i Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru fod aelod wedi torri y Côd Ymddygiad. Fe allai' Ombwdsmon, os yw o'r farn fod achos i'w ateb, gyfeirio'r mater at y Pwyllgor Safonau, neu at Banel Dyfarnu Cymru, sydd â'r hawl i ddiarddel aelod am gyfnod o hyd at 5 mlynedd.